

Dr. Kiyasettin Koçoğlu

İnsanlığa hem dünyada hem de ahirette mutluluk vadeden yüce dinimizin doğru anlaşılması için Hz. Peygamberin ahirete intikalinden hemen sonra başlayan çalışmalar her çağda olduğu gibi bugün de devam etmektedir. Her çağın kendine özgü problemleri, değişen şartları dolayısıyla, gelişen bilim ve düşünce ışığında dinin yeniden anlaşılmasına ve hayata aktarılmasına ihtiyaç vardır. Çünkü din hayatın içinde hatta biraz da önünden giderek insanlığa rehber olmalıdır.

İslâm'a Giriş

Ana Konulara Yeni Yaklaşımlar

(3. Baskı, DİB. Yay., Ank. 2007, 422 s.)

Alanında uzman yirmi üç ilim adamının kaleme aldığı yazılardan oluşan eser "Kaynaklar", "İman", "Ahlâk", "İbadet" ve "Gündelik Hayat" gibi İslâm'ın temel meselelerini içermektedir.

Modern dönemde bilginin çok hızlı üretilmesi onun kontrolünü zorlaştırırken ciddi derecede bilgi eskimesi ve kirlenmesini de paralelinde getirmektedir. Özellikle insanlar üzerinde etkin ve yetkin bir alan olan din konusunda üretilen kontrolsüz bilgiler insanların din anlayışının doğru bir şekilde oluşmasını zorlaştırırken, oluşan yanlış dini anlayış dolayısıyla dini referanslı problemlerin de artmasına neden olmaktadır. Artık günümüzde toplumun her kesimi için din

konusunda ortak bilgi alanı oluşturmak zorunlu ve öncelikli bir konu haline gelmiştir.

Bilginin hayatın gerisinde kaldığı günümüzde tekrar bilginin hayatın önüne geçirilmesi ve özellikle dini hayatın bilgi ekseninde şekillenmesini sağlamak elzemdir. Günümüzde din eksenli yapılan tartışmalarda, yaşanan bilgi noksanlığı kaynaklı yanlış inanç, hurafe ve bidatlerden arınmış, asrın ihtiyaçlarına çözüm üreten bir İslâm anlayışının ortaya çıkması hedeflenmelidir. Ülkemizin gelişmiş geniş dini bilgi kaynağını oluşturan ilahiyat fakültelerindeki birikim ile DİB engin tecrübesiyle konular yeniden ele alınarak ciddi önem ve aciliyet arz eden din konusunda önemli çalışmaların yapılıyor olması sevindirici gelişmeler olarak değerlendirilmelidir.

D.İ.B. temel görevlerinden biri olan insanları din alanında doğru bilgiyle aydınlatma çalışmalarının önemli bir kısmını, yaptığı yazılı ve görsel yayınları ile gerçekleştirmektedir. Bugün tanıtmaya çalışacağımız eser de yukarıda bahsettiğimiz nitelik ve hedefe matuf olarak yayımlanan "İslâm'a Giriş" eserleri serisinin sadece birisidir.

Prof. Dr. Bünyamin Erul tarafından editörlüğü yapılan "İslâm'a Giriş Ana Konulara Yeni Yaklaşımlar" adlı eserin kısa zamanda 3. baskısını gerçekleştirmiş olması, kalifiye içerik ve niteliğinin bir sonucu olarak düşünülmalıdır.

Alanında uzman yirmi üç ilim adamının kaleme aldığı yazılardan oluşan eser "Kaynaklar", "İman", "Ahlâk", "İbadet" ve "Gündelik Hayat" gibi İslâm'ın temel meselelerini içermektedir.

Temel başlıkların yanında metnin ana mesajını içeren ifadelerin başlığa taşınması, güncel bilgi ve yeni yaklaşımlarla konuların ele alınması, eserin en dikkat çekici yönleri olarak gözükmektedir.

I. BÖLÜM: KAYNAKLAR

Bu bölümde özellikle bilginin İslâm açısından önemi vurgulanmakta ve geniş bir şekilde analiz edilmektedir. İslâm bilgi nazariyesi, Kur'an ve hadislerde ortaya konan bilgi anlayışı, felsefi içerikli bilgi anlayışı ve bu ikisinden hareketle bilgin ve düşünürlerin ortaya koyduğu bilgi anlayışı olarak üç açıdan ele alınmaktadır. İslâm düşüncesinde ortaya çıkan farklı bilgi anlayışlarının İslami bilgiyi

tam olarak yansıtmadığına vurgu yapılarak bu çeşitliliğin önemine dikkat çekilmektedir. Bu bağlamda, bilgi felsefesinin imkânı ve bu alandaki farklı yaklaşımlar ele alındıktan sonra İmam Maturidi'nin bilgi anlayışından hareketle İslâmî bilgi kuramı irdelenmekte ve nihai amacının dinin amacına uygun olarak, insanları mutlu edecek bir ahlaki yapı oluşturulmasına ışık tutarak her zaman yenilenmeye açık bir "ahlâkî zihniyetin" meydana getirilmesini sağlamak olduğu ileri sürülmektedir. Ayrıca İslâm'da bilgi kaynağı olarak aklın tanımı, değeri ve önemi üzerinde durulmaktadır.

Diğer temel bilgi kaynaklarından Kur'an vahyin özü olarak ele alınarak mahiyeti, Allah'ın kelâmı olması, anlaşılması ve yorumlanmasının önemi işlenmektedir. Anlama ve yorumlamaların genel olarak fikhî, akidevî ve ahlâkî-tasavvufî ekseninde şekillendiği, dolayısıyla bu bağlamda ortaya çıkan bilim dallarının Kur'an'ın tefsiri şeklinde anlaşılması gerektiği ve yorum farklılıklarının etkileri üzerinde durulmaktadır.

Üçüncü bilgi kaynağı olarak sünnet, çağlar üstü örneklik olarak takdim edilmekte, kavramsal olarak incelendikten sonra dinî hayattaki yeri, sünnetin tespitinde yapılan çalışmalar, dini öğretilerdeki yeri ve İslâm kültürünün oluşmasına etkileri irdelenmektedir.

İctihad dinin hayatla buluşması olarak ele alınmaktadır. İctihad doğuşu, gelişimi, türleri konusu, ictihad ehliyeti müctehid tabakaları gibi konularla işlenmektedir.

II. BÖLÜM: İMAN

Bu bölümde İslâm'ın hakikat tasavvurunun temel kavramsal yapısını içeren bir çerçeve ile İslâm metafiziği ele alınarak, kavramsal bir yapıda incelenmektedir.

İnancın bireysel boyutunda, inanç, birey, bilgi, irade ve davranışlar arasındaki ilişki incelenmektedir. İman'ın toplumsal boyutunda ise imanın bireysel olduğu kadar toplumsal alana da hitap ettiği ve özellikle davranışsal hali, ibadet-muamelat ve ukubattaki yansımaları incelenmektedir.

Tevhid, kâinatın dili olarak ele alınmaktadır. Eserde tevhidin anlamı, kısımları, temellendirilmesi işlenmekte, metodolojik olarak, hakkın ve hayrın

bilgisi olarak tevhid, Allah (c.c.)'ın varlığının delilleri, isim ve sıfatları, tevhidin güncel yansımaları gibi konular ele alınmaktadır.

Nübüvvet meselesi insanlığa rahmet olarak ele alınmaktadır ve imkânı, delilleri, özellikleri ve ispatı gibi konular incelenmektedir.

Ahiret ebedi hayat olarak ele alınırken, insanın sorumlu bir varlık ve dünya hayatının bir sınav olduğuna, ahiretin yokluk olmayıp sonsuz hayatın başlangıcı, ahirete imanın Allah'a imanın ayrılmaz bir parçası olduğuna dikkat çekilmektedir. Ahirete imanının insan hayatına anlam verdiği, davranışlarını iyiye yönlendirdiği gibi konular üzerinde durulmaktadır.

Kader meselesi insanın davranış özgürlüğü sorunu olarak ele alınmaktadır.

Temel olarak insanın yaptıklarında hür ve buna paralel olarak sorumlu olması temel bakışı oluşturmaktadır. Bu bakış açındaki diğer boyutunu ise mantıksal tutarlılık içerisinde Yüce Allah'ı tazim ve tenzihte hiçbir kusura yol açmayacak şekilde konunun ele alınması oluşturmaktadır.

III. BÖLÜM: AHLÂK

Bu bölümde ahlâkın kaynağı ve tanımı üzerinde durulmaktadır. Ahlâkın dini temellerine de vurgu yapılan çalışmada ahlâkın ve imanın her ikisinin de insanın sorumluluk alanı içerisinde gerçekleştiğine dikkat çekilmektedir. Ayrıca günümüzde Müslümanların iman konusunda gösterdikleri hassasiyeti ahlâkî alanda göstermemelerinin sadece ahlâkî bir problem olarak değil aynı zamanda imani bir problem olarak ta ele alınmasının gerekliliği vurgulanmaktadır.

IV. BÖLÜM: İBADET

Bu bölümde insanın var oluşunun bir anlamı olarak ele alınan ibadet İlahî dinlerin temel esaslarından birisi olarak değerlendirilmekte ve namaz, oruç,

hac, zekât ve duanın bir ibadet olarak yerine getirilmesinin anlam ve önemi, hem bireysel hem sosyal açılardan ele alınarak irdelenmektedir. İbadetin hükmü, şekli ve dili, bidat ve terkindeki ceza konuları yer almaktadır.

İbadet bölümünde "namaz" konusu tevhid inancının pratiği, "oruç" irade ve sabır eğitimi, "hac" evrensel

buluşma ve kutsal yolculuk, "zekât", rahmet getiren paylaşım ve "dua", varlığın özü ve ibadetin ruhu olarak ele alınmış ve geniş şekillerde işlenmiştir.

V. BÖLÜM: GÜNDELİK HAYAT

Bu bölümde "özgür ve sorumlu varlık" olarak birey ele alınmaktadır. Kur'an'ın daha doğru anlaşılabilmesi için insana olan bakışının doğru algılanması gerektiğinden hareketle, insan konusu ele alınmaktadır. Bu bağlamda insanın mahiyetine

yönelik, rasyonel, dinî, bilimsel insan anlayışları irdelenmektedir ve niyet edebilen, aktif varlık olarak birey, bireysellik, bireycilik ve Kur'an'ın muhatabı olarak birey incelenmektedir.

Huzur ve saadetin kaynağı olarak aile hayatının sosyal ortam ve birey için önemi vurgulanırken, Yahudilik, Hristiyanlık ve diğer anlayışların aile anlayışı ortaya konduktan sonra İslâm açısından meseleye bakılmaktadır.

Toplumsal dayanışma ve kardeşlik konusunda özdeki birlikten hareketle insanların özündeki eşitliğe vurgu yapılarak, diğer insanlarla ilişki kurmanın önemi ve niteliği üzerinde durulmaktadır.

İslâm sanat ve estetik konusundaki bakışı netleştirmek için bu konuda oryantalistlerin yanılgıları, Hristiyan ıstırapı, açık kâinat konularından hareketle İslâm'ın estetik ve sanat anlayışı ortaya konmaya çalışılmaktadır.

Sonuç olarak eser İslâm'ın temel meselelerinde ciddi bir birikimi, anlaşılır bir üslûp ve sade bir dil ile okuyucuya sunmaktadır.

“Tevhid, kâinatın dili olarak ele alınmaktadır. Eserde tevhidin anlamı, kısımları, temellendirilmesi, işlenmekte, metodolojik olarak, hakkın ve hayrın bilgisi olarak tevhid, Allah (c.c.)'ın varlığının delilleri, isim ve sıfatları, tevhidin güncel yansımaları gibi konular ele alınmaktadır.”